

ΑΙΤΙΟΛΟΓΩ ΤΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ
ΑΣΚΗΣΕΙΣ ΑΝΑΦΟΡΙΚΑ ΜΕ ΤΗ ΓΛΩΣΣΑ ΤΟΥ ΚΕΙΜΕΝΟΥ

Επιμέλεια: Μαρία Κάππου

ΑΝΑΦΟΡΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

A. Να εντοπίσετε στο κείμενο τις αναφορικές προτάσεις και να διακρίνετε ποιες από τις **ονοματικές είναι προσδιοριστικές και ποιες παραθετικές.**

B. Να μετατρέψετε την υποτακτική σε **παρατακτική σύνδεση.**

Τα δεδομένα που ίσχυαν μέχρι πρότινος στην αγορά εργασίας έχουν ανατραπεί, οι απαιτήσεις έχουν αλλάξει και τα πρώτα "θύματα" αυτής της αλλαγής είναι, κατά κύριο λόγο, οι νέοι, των οποίων η ανεργία καλπάζει, αλλά και οι ίδιοι οι εργαζόμενοι, οι οποίοι τα τελευταία χρόνια νιώθουν έντονη εργασιακή ανασφάλεια. Ο μεγάλος ανταγωνισμός που έχει επέλθει στην αγορά εργασίας έχει προκαλέσει εργασιακή ανασφάλεια, η οποία, σύμφωνα με ορισμένες εκτιμήσεις, επιδεινώνεται ακόμη περισσότερο από τον πολύ σημαντικό ρόλο που διαδραματίζει η προσωπικότητα στην πρόσληψη αλλά και στην επαγγελματική ανέλιξη.

A.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

B.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΕΡΩΤΗΜΑΤΙΚΕΣ ΠΡΟΤΑΣΕΙΣ

Τι επιτυγχάνει ο συγγραφέας με τη χρήση των ερωτήσεων στα κείμενα που ακολουθούν;

1.

Μήπως η λεγόμενη πολιτισμένη ανθρωπότητα με τους διεθνείς οργανισμούς της δεν γνωρίζει ότι υπάρχουν σκλαβοπάζαρα παιδιών; Στην εποχή της παγκοσμιοποίησης, όπου όλος ο πλανήτης είναι ένα σπίτι και μάλιστα υπό άγρυπνη δορυφορική παρακολούθηση, είναι υποκρισία και ντροπή να μένουν αδιάφοροι οι εμφανιζόμενοι ως σερίφηδες της παγκόσμιας τάξης

ΑΙΤΙΟΛΟΓΩ ΤΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

.....

.....

.....

.....

.....

.....

2.

Γιατί έπαψε ο σημερινός άνθρωπος (ο στοχαστικός, φυσικά, και ευαίσθητος) να πιστεύει στον πολιτισμό του; Η απάντηση στο ερώτημα είναι, νομίζω, η εξής: Γιατί μέσα στα αγαθά και παρ' όλα τα αγαθά –τα υλικά εννοώ– που έχει αποκτήσει, δεν είναι ευτυχής. Με την εφεύρεση νέων μηχανών και την αδιάκοπη τελειοποίησή τους, προπάντων όμως με τη συγκέντρωση αυτής της φοβερής δύναμης που δίνει στον άνθρωπο η μηχανή, έχει μπει σ' ένα αδυσώπητο κύκλωμα από το οποίο μάταια αγωνίζεται να βγει. (Σεπτέμβριος 2005)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

3.

Η Δημοκρατία περνάει στον καιρό μας και δοκιμασία και κρίση. Το πρόβλημά της είναι σύνθετο. Δοκιμασία για τη Δημοκρατία είναι η ανάγκη να κυβερνήσει ανθρώπινα σύνολα τεράστια, που ξεπερνάνε τα φυσικά της μέτρα. Γιατί το δημοκρατικό πολίτευμα είναι εφικτό εκεί όπου όλα βρίσκονται στα μέτρα του ανθρώπου, όπου η άσκηση της εξουσίας κι ο έλεγχός της είναι άμεσα ή σχεδόν άμεσα, όπου το άτομο έχει υπόσταση, δεν μεταβάλλεται σ' απρόσωπη μονάδα μέσα σε αστρονομικό αριθμό. Το αν θα μπορέσει να περισωθεί η Δημοκρατία μέσα στα ωκεάνια ανθρώπινα σύνολα της σημερινής και της αυριανής εποχής, είναι κάτι που θα το ιδούν όσοι επιζήσουν κι αυτοί που θα 'ρθουν. Κρίση όμως περνάει η Δημοκρατία στην αναμέτρησή της με την εσωτερική πραγματικότητα. Πόσοι και πού είναι ώριμοι να τη δεχτούν; Πόσοι έχουν το ανάστημα να τη δικαιώσουν; (Επαναληπτικές Ιούνιος 2008)

.....

.....

.....

.....

.....

.....

ΑΙΤΙΟΛΟΓΩ ΤΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

4.

Ένα σημαντικό πρόβλημα που αντιμετωπίζει ο σημερινός κόσμος είναι το πρόβλημα του παρελθόντος. Τι θα γίνει; Θα συνεχίσει τον καθιερωμένο διάλογο του εκάστοτε παρόντος με το παρελθόν, θα αναγνωρίσει πως αυτό το παρελθόν περικλείει και εκφράζει εύγλωττα μίαν αξία απολύτως έγκυρη και αναγκαία για τη σημερινή πραγματικότητα ή θα το απορρίψει;

Φαίνεται πως η εποχή μας προτιμά να απορρίψει το παρελθόν. Κάθε μέρα που περνάει, η φωνή του παρελθόντος εξασθενεί, απομακρύνεται για τους περισσότερους από εμάς που επιδιώκουμε να ζήσουμε την εποχή μας και σπάνια σκεφτόμαστε να πάμε αντίθετα στο ρεύμα... (Επαναληπτικές Ιούνιος 2004)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

5.

Ενόψει της νέας χιλιετίας, το ανθρώπινο γένος είναι υποχρεωμένο να σχεδιάσει ένα νέο εκπαιδευτικό σύστημα και να διαμορφώσει τους όρους ενός νέου πολιτισμού. Και είναι υποχρεωμένο να το πράξει τούτο -επιτρέψτε μου να επισημάνω- όχι γιατί το εκπαιδευτικό σύστημα και ο πολιτισμός του παρελθόντος απέτυχαν, αλλά διότι άλλαξε η κοινωνία. Τίποτε από όσα ο άνθρωπος μπορεί να σκεφθεί και να δημιουργήσει -αν πρόκειται να καταστεί βιώσιμο- δεν είναι δυνατό να υπάρξει ερήμην της κοινωνίας. Αλλάζουν οι κοινωνικές συνθήκες; Αλλάζουν, επίσης, οι ιδέες, οι πεποιθήσεις, οι μορφές της τέχνης, οι επιστημονικές αντιλήψεις και ούτω καθεξής(Επαναληπτικές Ιούνιος 2003)

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΑΣΥΝΔΕΤΟ

Στα παρακάτω κείμενα να εντοπίσετε τα σημεία, στα οποία ο συγγραφέας αξιοποιεί το ασύνδετο σχήμα. Τι επιτυγχάνει με αυτό;

A.

Κι αν (ή όταν) αναζητήσουν αποκούμπι, βοήθεια, «πρότυπα», στον κόσμο των «μεγάλων», τι εισπράττουν; Κοινωνικό κανιβαλισμό, όπου το μέγα και μοναδικό ζητούμενο αποτελεί η οικονομική «επιτυχία» με κάθε μέσο και με κάθε θυσία (των άλλων)... τερατώδη μητροκτονία της Φύσης, λεηλασία κάθε πηγής ζωής μέχρις αφανισμού κάθε ζωής... πολέμους, γενοκτονίες, ολοκαύτωμα, σφαγές με το παλαιότατο προσώπιο του πατριωτισμού και του εθνικισμού, και με το νεότερο τοιούτο του ανθρωπισμού... φανατική μισαλλοδοξία για ιδέες, πρόσωπα, φυλές, που ιδανικό «τέλος» και σκοπός της είναι ο ολοκληρωτικός αφανισμός των «άλλων»...

.....
.....
.....
.....
.....
.....

B.

Άλλοι, επίσης, παράγοντες, οι οποίοι επηρεάζουν την αναγνωσιμότητα, είναι γλωσσικοί: η έκταση και το περίπλοκο λεξιλόγιο, οι σχοινοτενείς προτάσεις, η συγκεχυμένη διαδοχή και διάρθρωση των παραγράφων, των κεφαλαίων και όλου γενικά του βιβλίου.

.....
.....
.....
.....

ΤΟ ΡΗΜΑ

1.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί συχνά στο κείμενο του **α' πληθυντικό πρόσωπο**. Να δικαιολογήσετε την επιλογή του αυτή. (Πανελλήνιες 2007)

«Με αυτόν τον κάπως αφοριστικό τρόπο απεικονίζουμε την κρίση του ανθρωπισμού στον νεώτερο δυτικοευρωπαϊκό πολιτισμό»

«Λέμε *άνθρωπος* και εννοούμε *άτομο*. Μιλούμε για τον *πολίτη* και έχουμε στον νου τον *ιδιώτη*. Αναφερόμαστε στον εαυτό μας και εξυπονούμε το *εγώ* μας σε τέτοιο βαθμό, ώστε να λησμονούμε τον *άλλο* που συνυπάρχει μαζί μας και το *όλου* μέσα στο οποίο συνανήκει το *εγώ* μας μαζί με καθένα *άλλο* του.»

ΑΙΤΙΟΛΟΓΩ ΤΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

«Πυξίδα για τον ασφαλή *διάπλου*⁵ ανάμεσα στην Σκύλλα της εξατομίκευσης και στην Χάρυβδη της μαζοποίησης είναι η κοινωνικοποίηση του ανθρωπισμού. Χωρίς να διακινδυνεύουμε κανενός είδους προφητεία και δίχως να καταφεύγουμε σε ιστορικοφιλοσοφικές μαντείες, πιστεύουμε ότι ο κοινωνισμός του ανθρωπισμού είναι η **επιταγή των καιρών μας.**»

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

2.

Ο συγγραφέας χρησιμοποιεί συχνά στο κείμενο του **α' ενικό πρόσωπο**. Ποιες οι επιπτώσεις αυτής της επιλογής στο ύφος του κειμένου;

Βρισκόμαστε σ' ένα σταυροδρόμι δεν ήμασταν ποτέ απομονωμένοι μείναμε πάντα ανοικτοί σ' όλα τα ρεύματα - Ανατολή και Δύση και τ' αφομοιώναμε θαυμάσια τις ώρες που λειτουργούσαμε σαν εύρωστος οργανισμός. [...] Συνταραζόμαστε κι εμείς, δικαιολογημένα ή αδικαιολόγητα, από διαδοχικές κρίσεις, αποκαλυπτικές εφευρέσεις και φόβους, που δεν αφήνουν τον ανθρώπινο νου να ηρεμήσει - σαν την καλαμιά στον κάμπο. Μπροστά σ' αυτά, τι μας μένει για να βαστάξουμε αν απαρνηθούμε τον εαυτό μας; Δε μένω τυφλός στα ψεγάδια μας, αλλά έχω την ιδιοτροπία να πιστεύω στον εαυτό μας. Σας παρακαλώ να με συγκωρήσετε που μνημονεύω εδώ προσωπικές εμπειρίες* δεν έχω άλλο πειραματόζωο από εμένα. Και η προσωπική μου εμπειρία μου δείχνει πως το πράγμα που με βοήθησε, περισσότερο από κάθε άλλο, δεν ήταν οι αφηρημένοι στοχασμοί ενός διανοουμένου, αλλά η πίστη και η προσήλωση μου σ' έναν κόσμο ζωντανών και περασμένων ανθρώπων* στα έργα τους, στις φωνές τους, στο ρυθμό τους, στη δροσιά τους. Αυτός ο κόσμος, όλος μαζί, μου έδωσε το συναίσθημα πως δεν είμαι μια αδέσποτη μονάδα, ένα άχερο στ' αλώνι. Μου έδωσε τη δύναμη να κρατηθώ ανάμεσα στους χαλασμούς που ήταν της μοίρας μου να ιδώ. Κι ακόμη, μ' έκανε να νιώσω, όταν ξαναείδα το κόμμα που με γέννησε, πως ο άνθρωπος έχει ρίζες, κι όταν τις κόψουν πονεί, βιολογικά, όπως όταν τον ακρωτηριάσουν

.....
.....
.....
.....
.....
.....

ΣΗΜΕΙΑ ΣΤΙΞΗΣ

1

Γιατί έπαψε ο σημερινός άνθρωπος (ο στοχαστικός, φυσικά, και ευαίσθητος) να πιστεύει στον πολιτισμό του; **Τι πετυχαίνει ο συγγραφέας με τη χρήση της παρένθεσης;**(Σεπτέμβριος 2005)

.....
.....
.....

2.

Να αιτιολογήσετε τη χρήση των σημείων στίξης (**εισαγωγικά, παρένθεση, αποσιωπητικά, θαυμαστικό, παύλες**) στα παρακάτω κείμενα.

A.

Ερέθισμα για πολύ σοβαρούς και σε βάθος προβληματισμούς προσφέρει η τελευταία έρευνα του "ευρωβαρόμετρου", με θέμα "Οι Ευρωπαίοι και ο Πολιτισμός", που έτυχε της ... καθ' υπερβολήν δεούσης προσοχής και προβολής από τα ελληνικά ΜΜΕ, με τίτλους που εμφανίζουν τους Έλληνες περίπου ως ... ημιαγρίους, με σχέσεις "έχθρας" με το βιβλίο, το θέατρο, τη μουσική, τον κινηματογράφο, τα μουσεία Ιστορίας και Τέχνης.

[...]

Πολιτισμός, στην αγνότερη ίσως έκφρασή του, είναι να τιμάς τους γέρους γονείς σου (η Ελλάδα είναι η χώρα με το μικρότερο ποσοστό εισαγωγής ηλικιωμένων σε "οίκους ευγηρίας", και η φροντίδα της γιαγιάς και του παππού από την οικογένεια αποτελεί, ευτυχώς ακόμη σε μεγάλο βαθμό, θεσμό στην Ελλάδα, σε αντίθεση με τα συμβαίνοντα σε άλλες ευρωπαϊκές χώρες - αλλά τέτοιες παραμέτρους δεν τις έθιξε καν η έρευνα του "ευρωβαρόμετρου"!), καθώς επίσης και το ιερό πάθος της συντριπτικής πλειοψηφίας των Ελλήνων γονέων τα παιδιά τους να μορφωθούν καλύτερα από τους ίδιους και να αποκτήσουν περισσότερα εφόδια...

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

B.

Πάμπολλοι είναι εκείνοι που ρίχνουν τον λίθο του αναθέματος στους νεαρούς δράστες -και επαναπαύονται. Θα ήταν λιγότερο μακάριοι, αν πρόσεχαν κάποιους άλλους παράγοντες και παραμέτρους- που βοούν, που έχουν γίνει κοινός τόπος, αλλά παραβλέπονται όσο και ο λεγόμενος "κοινός νους". Ας προσπαθήσουμε να τους θυμηθούμε:

Οι σημερινοί νέοι κατατρύχονται από πολλαπλές αντιφάσεις: Φυσικά, η εποχή μας τους προσφέρει πιο άνετη, πιο ελεύθερη, πιο "κοσμοπολίτικη ζωή", με πολύ περισσότερες δυνατότητες και ευκαιρίες μόρφωσης, επικοινωνίας, ψυχαγωγίας, παρά

ΑΙΤΙΟΛΟΓΩ ΤΙΣ ΓΛΩΣΣΙΚΕΣ ΕΠΙΛΟΓΕΣ ΤΟΥ ΣΥΓΓΡΑΦΕΑ

η μεσοπολεμική και άμεσα μεταπολεμική Ελλάδα, η αφανισμένη από πολέμους, κατοχές, εμφύλιους, η "επαρχιώτικη" Ελλάδα, με τις προλήψεις και προκαταλήψεις της, με τις απαγορεύσεις και τις καταπιέσεις, που μάστιζαν τη νεολαία του καιρού εκείνου. Θα μπορούσαν, οι τωρινοί νέοι, να πουν -όπως ο σαιξπηρικός Πίστολ- "ο κόσμος για μένα είναι ένα στρείδι, /που θα τ' ανοίξω εγώ με το σπαθί μου". Μόνο που το "σπαθί" είναι δίκοπο. Αυτή ακριβώς η "ανοιχτή" κοινωνία της "αφθονίας" περικλείνει προκλήσεις που, συχνά, μετατρέπονται σε παγίδες. Η "αφθονία" γίνεται αντικατοπτρισμός, όπως για τους καμηλοβάτες της Σαχάρας, που όσο προσπαθούν να τον αγγίξουν και να τον γευτούν τόσο ξεφεύγει απ' τα χέρια τους...

.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....
.....

